

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติจริงที่มีต่อบทบาทด้านต่าง ๆ ของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียน ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อบทบาทด้านต่าง ๆ ของครู ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการปฏิบัติจริง และระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทด้านต่าง ๆ ของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียนและตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้เรียน และผู้ปกครองของผู้เรียนระดับชั้นต้น (ป.4 - ป.6) จำนวนอย่างละ 3,585 คน จากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 29 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียน และผู้ปกครองของผู้เรียนจำนวน อย่างละ 360 คนเท่ากัน

เสร็จแล้วแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด และเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sample) โดยเลือกกลุ่มในจำนวนที่เป็นปฏิภาคกันกับจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด คิดเป็นสัดส่วนได้ 3:2:1 แล้วใช้วิธีสุ่มแบบง่าย สุ่มรายชื่อโรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด ได้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มตัวอย่างผู้เรียนจำนวน 360 คน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ในจำนวนที่เท่ากัน โรงเรียนละ 60 คน

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง ได้มาจากผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนตามที่สุ่มมาได้จำนวน 360 คนเท่ากัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ

2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ และปลายเปิดเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า เกี่ยวกับระดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาททั้ง 5 ด้านของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความซนหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้นในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จำนวน 45 ข้อ

2.2 แบบสอบถามสำหรับผู้เรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติจริงตามบทบาททั้ง 5 ด้านของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความซนหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ตามการรับรู้ของผู้เรียน จำนวน 45 ข้อ

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอบถามจากพระอาจารย์ที่เป็นครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์เกี่ยวกับบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความซนหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น (ป.4 - ป.6) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่านตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา สำนวนภาษา และความเหมาะสมของข้อคำถามเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนและ

ผู้ปกครองของผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมการศาสนา และขอหนังสือจากกองการศาสนศึกษา กรมการศาสนาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวินาทีตย์ สังกัดกรมการศาสนาเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย โดยผู้วิจัยแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มากกว่า เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาร้อยละ 35.6 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมาร้อยละ 34.5 มีวุฒิทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยเป็นมารดาของผู้เรียนเอง คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาร้อยละ 34.5 เกี่ยวข้องโดยเป็นบิดาของผู้เรียน และจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.1 เป็นผู้อื่นที่มีใช้บิดามารดา หรือญาติของผู้เรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 77.9 ยังอยู่รวมกันกับสามีหรือภรรยา รองลงมาร้อยละ 8.3 ยังโสดอยู่ มีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 29.9 รองลงมาร้อยละ 22.7 มีอาชีพค้าขาย มีรายได้ (ต่อเดือน) ต่ำกว่า 2,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาร้อยละ 22.7 มีรายได้ระหว่าง 2,001-3,000 บาท

1.2 ผู้เรียนที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.3 มีอายุ 11 ปีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาร้อยละ 29.9 มีอายุ 10 ปี และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 0.3 มีอายุ 8 ปี กำลังเรียนอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาร้อยละ 32.8 เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 31.9 เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านต่างๆของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียน ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สรุปได้ว่า

บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความซื่อสัตย์สุจริต และ ความซื่อสัตย์สุจริต เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยทั้ง 2 เรื่อง (ตารางที่ 15, 16) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้ เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยส่วนรวม ครูปฏิบัติจริงตามบทบาท ด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ครูปฏิบัติจริงในระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือถ้าครูใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบ ให้ใคร ครูจะติดตามซักถามว่าของถึงมือผู้รับหรือไม่บ่อยครั้งที่สุดท้ายยกเว้นข้อ 4 ซึ่งครูปฏิบัติจริง ในระดับมาก คือ ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสิ่งแวดล้อมโลก วันเข้าพรรษา ฯลฯ ครูจะจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศหรือภาพที่น่าสนใจต่างๆ เพื่อเทิดทูนสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกครั้ง (ตารางที่ 5)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ทั้งโดยส่วนรวมและโดยพิจารณาเป็น รายข้อ ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 23 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุดคือ ในโอกาสวันสำคัญต่างๆ ครูจะให้นักเรียนร่วมกันบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ตัดหญ้า เก็บขยะ ทำความสะอาดบ่อยครั้งที่สุด (ตารางที่ 10)

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรม และวัฒนธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า โดยส่วนรวม ครูปฏิบัติจริงตามบทบาท ด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ครูปฏิบัติจริงในระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 8 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือเมื่อมีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เป็น ภัยต่อชาติหรือสังคม เช่น กรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์หายไปจากประเทศไทย การขโมยตัด เคียรพระพุทธรูป ครูจะนำมาชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงมีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เมื่อพบเหตุการณ์ ดังกล่าวควรแจ้งเจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบบ่อยครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 7 ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับ มากคือ เมื่อครูอธิบายถึงคุณธรรมของความซื่อสัตย์ ครูจะสอนให้นักเรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลา ถ้า นุดหรือสัญญาอะไร กับใคร ที่ไหน ต้องทำให้ได้ตามที่สัญญาไว้ทุกครั้ง (ตารางที่ 6)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าทั้งโดยส่วนรวมและโดยพิจารณาเป็น รายข้อ ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อย ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 27 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำ

ที่สุดคือ ถ้าครูให้นักเรียนทำ ครูจะสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆ แหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่น ๆ ในห้องสมุด เป็นต้น น้อยครั้งที่สุด (ตารางที่ 11)

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ทั้งโดยรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยทั้งหมดโดยเฉพาะข้อ 9 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ในเวลาสอน ครูจะตั้งใจสอนโดยไม่ออกไปพูดคุยหรือทำธุระกับผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนน้อยครั้งที่สุด (ตารางที่ 7)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า โดยส่วนรวมครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า ครูปฏิบัติจริงในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 34 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ถ้าครูเจ็บป่วยหรือมีธุระจำเป็นต้องขาดสอน ครูจะหาเวลาสอนชดเชยในชั่วโมงที่ขาดไปน้อยครั้งที่สุดยกเว้นข้อ 31 ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับมากคือ ถ้าครูใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของเครื่องใช้ใดๆ เสร็จแล้ว ครูจะนำไปเก็บที่เดิมเสมอทุกครั้ง (ตารางที่ 12)

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า โดยส่วนรวม ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ครูปฏิบัติจริงในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะข้อ 14 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เมื่อนักเรียนคนใดยอมรับผิดที่ทำงานล่าช้า ทำให้เพื่อนคนอื่นๆ ในกลุ่มถูกตำหนิจากครูเพราะส่งงานไม่ทัน ครูจะกล่าวชมเชยคนที่รับผิดน้อยครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 15 ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับมาก คือ เมื่อนักเรียนคนใดทำงานที่ครูสั่งยังไม่เสร็จ แต่กลับไปเล่นกับเพื่อนๆ ครูจะข้าย้ำเตือนให้นักเรียนส่งงานได้ทันตามเวลาที่กำหนดทุกครั้ง (ตารางที่ 8)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า ทั้งโดยรวมและโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 37 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง ครูจะจัดหาหนังสืออื่นๆ ที่มีคุณค่ามาให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม น้อยครั้งที่สุด (ตารางที่ 13)

5. บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า โดยส่วนรวม ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า ครูปฏิบัติจริงในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 17 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือถ้าพบว่านักเรียนลอกงานกัน ครูจะว่ากล่าว

ดักเดือนทั้ง 2 ฝ่าย และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้ เช่น ให้อธิบายให้กันฟังน้อยครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 18 ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับมาก คือ ถ้าจับได้ว่านักเรียนคนใดขโมยเงินหรือของมีค่าของเพื่อนไป ครูจะซักถามชี้แจงถึงความผิดที่นักเรียนทำแล้วดักเดือนหรือลงโทษทุกครั้ง (ตารางที่ 9)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า ทั้งโดยส่วนรวมและโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ครูปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 42 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ถ้าครูให้นักเรียนไปค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อมารายงานให้เพื่อนๆ ฟัง แต่มีนักเรียนบางคนไม่ทำมา ครูจะซักถามและหาทางแก้ไขน้อยครั้งที่สุด (ตารางที่ 14)

ตอนที่ 3 ระดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆ ของครูในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สรุปได้ว่า

ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆ ของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันหมั่นเพียร เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 2 เรื่องซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า โดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีเพียงข้อ 2 ข้อที่ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 2 และข้อ 4 คือ ถ้านักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหาย เมื่อซักถามแล้วไม่มีใครรับผิดชอบ ครูควรชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สารภาพเองก่อนทำการตรวจค้นทุกครั้งและในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสิ่งแวดล้อมโลก วันเข้าพรรษา ฯลฯ ครูควรจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศ หรือภาพที่น่าสนใจต่างๆ เพื่อเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกครั้ง ส่วนข้อ 1 และข้อ 3 ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อยคือ ถ้าครูใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบให้ใคร ครูควรติดตาม ว่าของถึงมือผู้รับหรือไม่เป็นบางครั้ง และ ถ้าครูมีธุระจำเป็นต้องออกไปนอกห้องขณะที่สอนหรือคุมสอบอยู่ ครูควรบอกเหตุผล และชี้แจงให้นักเรียนตั้งใจทำงานไม่เล่นไม่คุยหรือแอบเปิดตำราดู และกลับมาตรวจดูว่านักเรียนปฏิบัติตามหรือไม่เป็นบางครั้ง (ตารางที่ 5)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า โดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับมากเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 21 และข้อ 24 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือก่อนกลับบ้าน ครูควรตรวจดูว่านักเรียนจัดโต๊ะเก้าอี้เข้าที่ ปิดประตูหน้าต่าง เรียบร้อย

หรือไม่มี มากครั้งที่สุด และสาครุหงงานนกเรียนหาหลงจากสอนจบบทเรียนในแต่ละครั้งแล้ว ครูควรดูแลให้นักเรียนทำงาน และติดตามซักถามให้นักเรียนนำมาส่ง มากครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 25 ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อย คือ ถ้าครูให้นักเรียนแข่งขันกันคัดข้อความต่าง ๆ ครูจะตั้งเงื่อนไขว่าต้องคัดให้ได้มาก สวยงาม และผิดพลาดน้อยที่สุด เป็นบางครั้ง (ตารางที่ 10)

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรม และวัฒนธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติตามบทบาทมากด้านนี้ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียง 2 ข้อเท่านั้น ที่ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 7 และข้อ 8 คือ เมื่อครูอธิบายถึงคุณธรรมของความซื่อสัตย์ ครูควรสอนให้นักเรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลา ถ้าพูดหรือสัญญาอะไร กับใคร ที่ไหน ต้องทำให้ได้ตามที่สัญญาไว้ทุกครั้ง และเมื่อมีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เป็นภัยต่อชาติหรือสังคม เช่น กรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์หายไปจากประเทศไทย การชโมยตัดเศียรพระพุทธรูป ครูควรนำมาชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงมีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าวควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบทุกครั้ง ส่วนข้อ 5 และข้อ 6 ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อย คือเมื่อมีการประชุมหรืออบรมนักเรียน ครูควรสอนหรือนำเรื่องราวเกี่ยวกับความซื่อตรงต่อตนเองของบุคคลต่าง ๆ จากข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์มาแล้วให้นักเรียนฟังเป็นบางครั้ง และขณะที่สอน ครูควรสอนแทรกเรื่องความซื่อตรงต่อผู้อื่น โดยเล่านิทานหรือพูดคุยกับนักเรียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันซึ่งนักเรียนควรทำ เช่น การพูดความจริง การยอมรับความผิดเมื่อทำผิด เป็นบางครั้ง (ตารางที่ 6)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่าโดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะข้อ 28 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ถ้ามีเวลาว่างจากการเรียน การสอน ครูควรนำประวัติบุคคลในวงการต่าง ๆ ที่ทำความดี และประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะมีความขยันหมั่นเพียร เช่น ครูประทีป มาพูดคุยชี้แนะให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนน้อยครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 26 และข้อ 27 ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมากคือ ถ้าครูจะสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียร ครูควรอธิบายให้นักเรียนทราบถึงผลดีของความขยันหมั่นเพียรและความเกียจคร้านเพราะจะทำให้เป็นที่รังเกียจของสังคมและทำงานไม่สำเร็จและถ้าครูให้งานนักเรียนทำ ครูควรสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆ แหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่นๆ ในห้องสมุดทุกครั้ง (ตารางที่ 11)

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ทั้งโดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อ 11 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ เมื่อถึงเวลาสอน ครูจะเข้าสอนและเลิกตรง เวลามากที่สุด (ตารางที่ 7)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า โดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะ ข้อ 31 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ถ้าครูใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของเครื่องใช้ใดๆเสร็จแล้ว ครูควรนำไปเก็บที่เดิมเสมอมากที่สุด ยกเว้นข้อ 32 และข้อ 34 ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อยคือ ขณะที่ครูมีเวลาว่าง เช่น ตอนพักครูควรค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ โดยการอ่านหนังสือหรือตำราต่างๆ เป็นบางครั้ง และถ้าครูเจ็บป่วยหรือมีธุระจำเป็นต้องขาดสอน ครูควรหาเวลาสอนชดเชยในชั่วโมงที่ขาดไปเป็นบางครั้ง (ตารางที่ 12)

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตพบว่า โดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 13 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ เมื่อนักเรียนคนใดเก็บเงินหรือของมีค่าได้แล้วนำส่งครูเพื่อส่งคืนให้เจ้าของ ครูควรกล่าวชมเชยต่อหน้าเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆมากที่สุด ยกเว้นข้อ 14 ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับน้อย คือเมื่อนักเรียนคนใดยอมรับผิดที่ทำงานล่าช้า ทำให้เพื่อนคนอื่นๆในกลุ่มถูกตำหนิจากครูเพราะส่งงานไม่ทัน ครูควรกล่าวชมเชยคนที่รับผิดเป็นบางครั้ง (ตารางที่ 8)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า โดยส่วนรวม ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 37 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ถ้านักเรียนมีเวลาว่าง ครูควรจัดหาหนังสืออันๆที่มีคุณค่ามาให้ให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมบ่อยครั้งที่สุด ยกเว้นข้อ 40 ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมาก คือ ก่อนมอบงานให้นักเรียนทำ ครูควรกล่าวเตือนให้นักเรียนทำด้วยความระมัดระวัง และตรวจทานให้เรียบร้อย และถูกต้องก่อนนำส่งครูทุกครั้ง (ตารางที่ 13)

5. บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า ทั้ง โดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะข้อ 20 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือถ้าครูพบว่านักเรียนเล่น และทำสิ่งของเสียหายหรือกล่าวคำที่แสดงถึงความไม่เคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ ครูควรตักเตือนหรือลงโทษ พร้อมชี้แนะแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องมากที่สุด (ตารางที่ 9)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่าทั้ง โดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะข้อ 41 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ถ้านักเรียนคนใดไม่ตั้งใจทำงาน เล่นแกล้งเพื่อนคนอื่นหรือนำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่านขณะที่ครูให้งานทำ ครูควรกล่าวตักเตือนหรือลงโทษมากที่สุด (ตารางที่ 14)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ระดับการปฏิบัติจริง และ ระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียน และตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันถึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สรุปได้ว่า

บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติ ในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันหมั่นเพียร เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 2 เรื่อง (ตารางที่ 15,16) ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ทั้ง โดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อที่ 2 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงสุดคือ ถ้านักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหาย เมื่อซักถามแล้วไม่มีใครรับผิด ครูจะชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สารภาพเองก่อนทำการตรวจค้น ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 5)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่ามีค่าความแตกต่างกันที่ระดับ .01 เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 2 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงสุดคือถ้านักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหาย เมื่อซักถามแล้วไม่มีใครรับผิดครูจะชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สารภาพเองก่อนทำการตรวจค้น ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ยกเว้นข้อ 21 ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 คือ ก่อน

กลับบ้าน ครูจะตรวจดูว่านักเรียนจัดโต๊ะ เก้าอี้เข้าที่ ปิดประตูหน้าต่างเรียบร้อยหรือไม่ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก (ตารางที่ 10)

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรม และวัฒนธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ทั้งโดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 8 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุดคือ เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เป็นภัยต่อชาติ หรือสังคม เช่น กรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์หายไปจากประเทศไทย การชโมยตัดเศียรพระพุทธรูป ครูจะนำมาชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงมีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าว ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 6)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับ .01 เป็นส่วนใหญ่ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 27 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุด คือ ถ้าครูให้งานนักเรียนทำ ครูจะสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆแหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่นๆ ในห้องสมุดซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด ยกเว้นข้อ 30 ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 คือ ถ้าครูสนทนากับนักเรียน ครูจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่นักเรียนควรทำ เช่น ตั้งใจเรียน ขณะที่ครูสอน ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง ระมัดระวังให้ผิดพลาดน้อยที่สุด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก (ตารางที่ 11)

3. บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ทั้ง โดยส่วนรวมและพิจารณาเป็นรายข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 11 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุดคือ เมื่อถึงเวลาสอน ครูจะเข้าสอนและเลิกตรงเวลา ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 7)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ทั้ง โดยส่วนรวมและพิจารณาเป็นรายข้อ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 33

ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุด คือ ขณะที่ครูสอน ครูจะมีความตั้งใจและกระตือรือร้น เช่น นำวิธีสอนแบบใหม่มาใช้ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 12)

4. บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับ .01 เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 13 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุดคือ เมื่อนักเรียนคนใดเก็บเงินหรือของมีค่าได้แล้วนำส่งครูเพื่อคืนให้เจ้าของ ครูจะกล่าวชมเชยต่อหน้าเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุดยกเว้นข้อ 15 ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 คือ เมื่อนักเรียนคนใดทำงานที่ครูสั่งยังไม่เสร็จ แต่กลับไปเล่นกับเพื่อนๆ ครูจะขี้ใจร้อนเพื่อให้นักเรียนส่งงาน ได้ทันตามที่กำหนด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก (ตารางที่ 8)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าการเปรียบเทียบที่ครูได้ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ โดยส่วนรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า มีความแตกต่างกันที่ระดับ .01 เป็นส่วนใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 38 ซึ่งมีค่าความแตกต่างสูงที่สุด คือ ถ้านักเรียนคนใดแสดงน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนๆ เช่น ช่วยสอนหนังสือให้เพื่อนที่ขาดเรียนไป หรือเพื่อนที่มีผลการเรียนต่ำ ครูจะกล่าวชมเชยให้เพื่อนฟัง ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุดยกเว้นข้อ 36 ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 คือ ถ้านักเรียนคนใดไม่สนใจการเรียนขณะที่ครูสอน ครูจะเรียกให้ตอบคำถามบ่อยๆ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก (ตารางที่ 13)

5. บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้ว ให้กลับตัวได้และประพฤติดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงและ ตามบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ทั้ง โดยส่วนรวม และโดยพิจารณาเป็นรายข้อมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 19 ซึ่งมีความแตกต่างกันสูงที่สุด คือ ถ้านักเรียนไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา ครูจะถามหาสาเหตุ และว่ากล่าวตักเตือนทันทีโดยไม่ปล่อยปละละเลย ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 9)

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ ทั้ง โดยส่วนรวมและโดย

พิจารณาเป็นรายข้อ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 45 ซึ่งมีความแตกต่างกันสูงที่สุด คือ ถ้าครูพบว่านักเรียนโยนสิ่งของให้แกกัน โดยไม่ส่งให้ถึงมือ ทำให้เกิดการชำรุดเสียหาย เช่น สมุด หนังสือฉีกขาด ดินสอหักครูจะว่ากล่าวตักเตือนซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากที่สุด (ตารางที่ 14)

ตอนที่ 5 บทบาทที่ครูไม่ได้ปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

ในกรณีที่แบบสอบถามฉบับของผู้เรียนบางข้อมีพฤติกรรมที่ครูไม่ได้ปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเหตุการณ์นั้นๆเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึง ได้จัดคำตอบนี้ให้อยู่ในช่องไม่เคยเกิดเหตุการณ์ และนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวนี้ ได้แก่แบบสอบถามเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ข้อที่ 1, 2, 3, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และแบบสอบถามเรื่องความขยันหมั่นเพียร ข้อที่ 22, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45 เมื่อคำนวณแล้วปรากฏผลดังนี้ เช่น แบบสอบถามเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตข้อที่ 1 ซึ่งถามว่า "เมื่อครูใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบให้ใคร ครูได้ติดตามซักถามเพื่อให้แน่ใจว่าของถึงมือผู้รับทุกครั้งหรือไม่" ปรากฏว่าครูไม่เคยใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบให้ใคร ครูจึงไม่เคยติดตามซักถามนักเรียนว่าของถึงมือผู้รับหรือไม่ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เคยปรากฏมากที่สุดคือร้อยละ 49.1 รองลงมาคือข้อที่ 2 ซึ่งถามว่า "เมื่อนักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหายซักถามแล้วไม่มีใครรับผิดชอบ ครูได้ชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จ และเปิดโอกาสให้นักเรียนสารภาพเอง ก่อนมีการตรวจค้นทุกครั้งหรือไม่" ปรากฏว่าเมื่อนักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหายซักถามแล้วไม่เคยมีใครไม่รับผิดชอบ ครูจึงไม่เคยชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จ และเปิดโอกาสให้นักเรียนสารภาพเองก่อนการตรวจการ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เคยปรากฏร้อยละ 36.8 และข้อที่ 16 ซึ่งถามว่า "เมื่อนักเรียนคนใดพบว่า เพื่อนกำลังเล่นชุดซัด ทำลายสาธารณสมบัติ เช่น ตู้โต๊ะ เก้าอี้หรือซัดเขียนตามกำแพงแล้วไปบอกครู ครูได้รับไปห้ามปรามตักเตือนไม่ให้ทำ และ กล่าวชมเชยนักเรียนที่มาบอกให้เป็นตัวอย่างแก่เพื่อน ๆ ทุกครั้งหรือไม่" ปรากฏว่า เมื่อนักเรียนพบว่าเพื่อนกำลังเล่นชุดซัด ทำลายสาธารณสมบัติ เช่น ตู้โต๊ะ เก้าอี้หรือซัดเขียนตามกำแพง แล้วไม่เคยมีใครไปบอกครู ครูจึงไม่เคยได้ห้ามปรามตักเตือนคนทำผิด และกล่าวชมนักเรียนที่ประพฤติดี ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่ไม่เคยปรากฏร้อยละ 28.2 นอกจากนั้นแล้วยังมีเหตุการณ์อื่นอีกร้อยละ 3.4-26.4 ซึ่งครูไม่ได้ทำพฤติกรรมเหล่านี้ (ตารางที่ 17)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านต่างๆ ของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียน ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทย เมื่อได้พิจารณาคะแนนเฉลี่ยของบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง ในการปลูกฝังค่านิยม

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และ ความขยันหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นต้น ในโรงเรียน พุทธศาสนาวินยาศิขณศึกษา ปรากฏว่า บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงในการปลูกฝังค่านิยมทั้ง 2 เรื่อง ทั้ง โดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้านและโดยจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยทั้งหมด ทั้งนี้อาจสืบเนื่อง มาจากปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เช่น การที่พระสงฆ์ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาศิขณศึกษา มีเวลาในการเรียนการสอนและใกล้ชิดกับผู้เรียนน้อยเพียงสัปดาห์ละ 1 วันเท่านั้น ทั้งยังต้องสอนให้ทันตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบกับการมีภาระหน้าที่หลักด้านอื่นๆ ที่ต้องกระทำอีก เช่น ต้องประกอบกิจกรรมทางศาสนาในวันสำคัญต้องแบ่งเวลาไปรับกิจนิมนต์ ไปสอนพระสงฆ์ด้วยตนเอง หรือไปศึกษาต่อ ซึ่งทำให้เวลาในการเรียนการสอนและอยู่ใกล้ชิด กับผู้เรียนได้ไม่เต็มที่และในบางคราวต้องขาดสอนไป เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้ครูในโรงเรียน พุทธศาสนาวินยาศิขณศึกษา ปฏิบัติตามบทบาทด้านต่างๆ ในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต และความขยันหมั่นเพียรให้แก่ผู้เรียนได้ในระดับน้อย แม้จะตระหนักดีกว่าบทบาททุกด้านมีความ สำคัญและจำเป็นมากเพียงใดในการปลูกฝังค่านิยมทั้ง 2 เรื่องดังกล่าวให้แก่ผู้เรียน ซึ่งต้อง พัฒนาและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคตก็ตาม ซึ่ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามบทบาทใน แต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และ สถานการณ์เพื่อให้เด็กได้ เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตปรากฏว่าครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ใน ระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 4 คือ ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วัน สิ่งแวดล้อมโลก วันเข้าพรรษา ฯลฯ ครูจัดนิทรรศการ บ้ายนิเทศ หรือภาพที่น่าสนใจต่างๆ เพื่อ เกิดทุนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเห็นว่าการ จัดนิทรรศการดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็น ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ได้เรียนรู้ว่าวันนั้น ๆ มีความ สำคัญและมีความเป็นมาอย่างไร อันจะทำให้เด็กเกิดความซาบซึ้งในวันสำคัญนั้นๆ เป็นการ ปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีค่านิยมในเรื่องความซื่อตรงต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ชนบ ธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนสาธารณสมบัติของชาติด้วย

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 23 คือในโอกาสวันสำคัญต่างๆ ครูจะให้นักเรียนร่วมกัน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เช่นตัดหญ้า เก็บขยะ ทำความสะอาด ซึ่งครูปฏิบัติจริงน้อยที่สุด อาจ เป็นเพราะครูเห็นว่าเด็ก ๆ มีระยะเวลาในการเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาศิขณศึกษาอยู่ แล้ว และเด็ก ๆ คงมีโอกาสได้ทำในเรื่องดังกล่าวอยู่เสมอๆ เมื่ออยู่ที่บ้าน และที่โรงเรียนภาค ปกติแล้วครูจึงจัดสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นการปลูกฝังค่านิยมให้เด็ก ๆ มีความขยันหมั่นเพียร ทำความดีในโอกาสดังกล่าว ในระดับที่น้อยกว่าข้ออื่นๆ

1.2 บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรม

และวัฒนธรรม

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 7 คือเมื่อครูอธิบายถึงคุณธรรมของความซื่อสัตย์ ครูจะสอนนักเรียนในระดับมากให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา ถ้าพูด หรือสัญญาอะไร กับใคร ที่ไหน ต้องทำให้ได้ตามที่สัญญาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเห็นว่าการให้ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ เป็น การปลูกฝัง ให้เด็กมีความซื่อตรงต่อเวลา หน้าที่และเรื่องอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในด้านการเรียน และประกอบกิจการงานต่อไปในอนาคต

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 27 คือ ถ้าครูให้นักเรียนทำครูจะสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆแหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่นๆในห้องสมุด น้อยที่สุดอาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ไม่ค่อยได้ให้นักเรียนทำเพราะเห็นว่าเด็กๆ มีงานจากโรงเรียนภาคปกติอยู่แล้ว จึงไม่ต้องการเพิ่มภาระให้เด็กๆ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ส่วนใหญ่ก็ไม่มีห้องสมุดให้เด็ก ๆ และ เด็กระดับนี้ยังเล็กเกินไปที่จะรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจึงปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าวได้ในระดับที่น้อยกว่าข้ออื่นๆ

1.3 บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 9 คือ ในเวลาสอน ครูจะตั้งใจสอนโดยไม่ออกไปทำธุระกับผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งครูปฏิบัติจริงน้อยที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลที่ว่า ครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์ มีกิจอื่น ๆ ที่ต้องทำ เช่น การรับนิมนต์ไปในที่ต่างๆ หรือบางครั้งต้องเป็นที่ปรึกษาปัญหาต่างๆ แก่ญาติโยมที่มาขอคำปรึกษาทำให้ครูมีเวลาสอนน้อย เนื่องจากต้องแบ่งเวลาออกไปพบปะสนทนากับผู้มาติดต่อธุระอยู่เสมอๆ ครูจึงปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวได้ในระดับที่น้อยกว่าข้ออื่นๆ

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 31 คือ ถ้าครูใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของเครื่องใช้ใดๆเสร็จแล้ว ครูจะนำไปเก็บที่เดิมเสมอ ๆ ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับมาก เพราะต้องการประพடுத்தินให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กๆ ให้เด็กรู้จักละวางความเกียจคร้านมีความเพียรในการทำงาน นำของสิ่งใดมาใช้แล้วต้องนำไปเก็บที่เดิมไม่ทิ้งขว้าง ซึ่งดี. ไรท์ (D. Wright 1975:24-30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมว่า "เด็กเล็กจะเรียนรู้อะไรดี อะไรชั่วจากผู้อื่นที่อยู่ใกล้ชิด เด็กจะใช้การเลียนแบบจนในที่สุด เด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ" ครูจึงปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก เพื่อให้เด็กได้เลียนแบบในสิ่งที่ดีและถูกต้อง

1.4 บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 15 คือ เมื่อนักเรียนคนใดทำงานที่ครูสั่งยังไม่เสร็จ แต่กลับไปเล่นกับเพื่อนๆ ครูจะขำเตือนเพื่อให้เด็กเรียนส่งงานได้ทันตามเวลาที่กำหนด ซึ่งครูปฏิบัติในระดับมาก เพื่อเป็นการป้องกันไม่让孩子ประพฤติตนไปในทางไม่ดี การกล่าวขำเตือนให้เด็กที่เอาเวลาทำงานไปเล่นอยู่กับเพื่อน จึงเป็นการป้องกัน ชี้แนะให้เด็กรู้ตัว และทำงานได้เสร็จทันเวลา ย่อมดีกว่าการปล่อยปละละเลยให้เด็กเล่นจนเพลิน โดยไม่ใส่ใจว่างานจะเสร็จทันหรือไม่ แล้วมาหาทางแก้ไขเพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กในภายหลัง เพราะหากติดเป็นนิสัยแล้ว จะยากต่อการแก้ไข ทำให้การงานไม่ประสบความสำเร็จ ครูจึงปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 37 คือถ้านักเรียนมีเวลาว่าง ครูจะจัดหาหนังสืออื่นๆที่มีคุณค่ามาให้ให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งครูปฏิบัติจริงได้น้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนพุทธศาสนาวินยาศิษย์ในแต่ละแห่งได้รับเงินอุดหนุนจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในจำนวนจำกัด ซึ่งไม่มากพอที่จะเหลือไว้จัดซื้อหนังสือดีๆ ที่มีคุณค่ามาให้ให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมได้ ครูผู้สอนเองก็ไม่ใครมีเวลาว่างเพราะมีภาระอื่นๆและยังต้องสอนเนื้อหาวิชาให้ทันตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ประกอบกับการที่เด็กในวัยนี้ยังมีช่วงความสนใจในการอ่านสั้น สนใจที่จะเล่นและพูดคุยกับเพื่อนๆ มากกว่า นอกจากนี้แล้วการเรียนในโรงเรียนภาคปกติอีกสัปดาห์ละ 5 วัน ซึ่งเด็กต้องมีสภาพจำเจอยู่กับหนังสือมาแล้ว ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ครูจึงปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวน้อยมากกว่าข้ออื่นๆ

1.5 บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้ว ให้กลับตัวได้และประพฤติดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 18 คือถ้าจับได้ว่านักเรียนคนไหนขโมยเงินหรือของมีค่าของเพื่อนไป ครูจะซักถามชี้แจงถึงความผิดที่นักเรียนทำ แล้วตักเตือนหรือลงโทษ ซึ่งครูปฏิบัติจริงในระดับมากเพราะการที่เด็กขโมยเงินหรือของมีค่าของผู้อื่นเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความเลื่อมแล้ว สมควรต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้เด็กได้กลับตัว และประพฤติไปในทางที่ดี เพราะการลักขโมยแม้จะเป็นเงินจำนวนไม่มากนัก หรือมีค่าแม้เพียงเล็กน้อย หากไม่ได้รับการแก้ไข จะทำให้เด็กมีใจเติบโตขึ้นเรื่อยๆ และกล้าที่จะขโมยเงินหรือของมีค่ามากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เด็กไม่มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น อันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ ครูจึงปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่า ครูได้ปฏิบัติจริงตามบทบาทด้านนี้ ในระดับน้อยทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 42 คือถ้าครูให้นักเรียนไปค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อมา รายงานให้เพื่อนๆ ฟัง แต่มีนักเรียนบางคนไม่ทำมา ครูจะซักถามและหาทางแก้ไข ซึ่งครูปฏิบัติ น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะว่าครูไม่ค่อยได้สั่งงานให้นักเรียนไปค้นคว้าบ่อยนัก และนักเรียนเองก็ มักมาเรียน ไม่สม่ำเสมอ ทำให้ครูมีโอกาที่จะซักถาม และหาทางแก้ไขในเรื่องดังกล่าวได้น้อย มาก

2. ระดับความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆของครูในการปลูกฝัง ค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิลา

เมื่อได้พิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อบทบาทของ ครูในการปลูกฝังค่านิยม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันหมั่นเพียรให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิลา ปรากฏว่า ระดับความคาดหวังของผู้ปกครอง โดยส่วนรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 2 เรื่อง เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ ต่ำ เวลาส่วนใหญ่ต้องนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีเวลาในการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัย เพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้บุตรหลานได้สอดคล้องกับงานวิจัย ของพงษ์เทพ มั่นตรง (2527:บท คัดย่อ) ที่ว่า "ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับจ้าง มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมน้อยกว่าอาชีพอื่น" แม้ จะเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า เด็กในวัยนี้ควรจะได้รับการดูแล เอาใจใส่ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามให้โดยใกล้ชิดอย่างต่อเนื่อง เพราะจะเติบโตเป็นนิสัยถาวร ไปจนเติบโต ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทิพย์สุตา นิลสินธพ (2523:2) ได้กล่าวถึงนักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม ซึ่ง หลายคนเชื่อว่า พัฒนาการทางด้านจริยธรรมที่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปีแรกของชีวิตมนุษย์นั้น จะ ฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลง และจากการศึกษาของสฤติชัย นิยมญาติ (2520:25) ได้ แนะนำว่า การปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ควรปลูกฝังอบรม สั่งสอน ตั้งแต่ยังเด็ก

นอกจากเหตุผลดังกล่าวที่ทำให้ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ครูปฏิบัติตามบทบาท ต่างๆ ในระดับมากแล้วอาจเป็นเพราะการที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อยด้วย จึงมักจะคิด ว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอนบุตรได้ดีเท่าครู โดยเฉพาะ ครูในโรงเรียน พุทธศาสนาวินาศิลา ซึ่งเป็นพระภิกษุ และเป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปศรัทธาให้การยอมรับนับถือให้เป็น ตัวแทนของความดีงาม ย่อมเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัย เพื่อปลูกฝังค่านิยม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความขยันหมั่นเพียร ให้แก่บุตรหลานของตนได้ดีกว่า

เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มี ต่อบทบาทของครูในการปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ส่วนเรื่องความขยันหมั่นเพียร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเพียง 3 ด้าน แสดงว่า ผู้ปกครองมี ความเห็นว่า ทุกบทบาทของครูมีความสำคัญและจำเป็นมากเท่ากันในการปลูกฝังค่านิยม เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่เด็ก ส่วนเรื่องความขยันหมั่นเพียรนั้น ผู้ปกครองเห็นว่า มีเพียง 3 บท

บทบาทครูควรปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่บทบาทด้านที่ 1, 3 และ 5 คือ บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ และบทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้วให้กลับตัวได้และประพฤติดี ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการปลูกฝังค่านิยม เรื่องความซนหมั่นเพียรเท่าที่ผ่านมาก พ่อแม่และครูในโรงเรียนยังปฏิบัติไม่ได้ผล เพราะสภาพแวดล้อม และสภาพการจัดการเรียนการสอนยังไม่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมถาวรได้อย่างจริงจัง ผู้ปกครองจึงคาดหวังว่าพระภิกษุซึ่งทำหน้าที่เป็นครู คงจะปฏิบัติบทบาทดังกล่าวได้ดีกว่า และนอกจากนี้การปฏิบัติตามจริยวัตร และกิจวัตรของพระภิกษุในเรื่องต่างๆอย่างสม่ำเสมอไม่เกียจคร้าน ยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งยังควรเป็นผู้แก้ไขพฤติกรรมของเด็กที่เกียจคร้านให้กลับตัวได้ และ ประพฤติดีมีความซนหมั่นเพียร

ส่วนบทบาทในด้านที่ 2 และ 4 ในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม และ บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีนั้นระดับความคาดหวังของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย นั้นอาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่าตนเองและครูในโรงเรียนภาคปกติซึ่งมีเวลาอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์น่าจะมีโอกาสในการสั่งสอนให้ข้อมูลข่าวสาร และดูแลพฤติกรรมของเด็กได้มากกว่า จึงมีความคาดหวังให้ครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวในระดับ น้อย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ตามบทบาทในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังนี้

2.1 บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากเพียง 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 และข้อ 4 คือ ถ้านักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหาย เมื่อซักถามแล้วไม่มีใครรับผิดชอบ ครูควรชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สารภาพเองก่อนทำการตรวจค้นทุกครั้ง และในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสิ่งแวดล้อมโลก วันเข้าพรรษา ฯลฯ ครูควรจัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศหรือภาพที่น่าสนใจดังกล่าวเพื่อเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ทุกครั้ง ซึ่งผู้ปกครองเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สารภาพ และการจัดนิทรรศการในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นการจัดสถานการณ์ให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้ดีขึ้นได้ ว่าควรทำตัวอย่างไรในโอกาสต่างๆ จึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติในระดับมาก ส่วนข้อ 1 และข้อ 3 คือ ถ้าครูใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบให้ใคร ครูจะติดตามว่าถึงมือผู้รับหรือไม่ และถ้าครูมีธุระจำเป็นต้องออกไปนอกห้องขณะที่สอนหรือคุมสอบอยู่ครูจะบอกเหตุผลและชี้แจงให้นักเรียนตั้งใจทำงาน ไม่เล่น ไม่คุย

หรือแอบเปิดตำราดู และกลับมาตรวจดูว่านักเรียนปฏิบัติตามหรือไม่ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเชื่อว่า ถ้าครูปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวมากเกินไป จะทำให้เด็กรู้สึกที่ไม่ได้รับความไว้วางใจหรือครูกำลังจะคอยจับผิด เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่ติดต่อครู เป็นผลให้ความนับถือและศรัทธาที่เด็กพึงมีต่อครูลดน้อยลง การอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น 25 คือ ถ้าครูให้นักเรียนแข่งขันกันคิดข้อความต่าง ๆ ครูจะตั้งเงื่อนไขว่าต้องคิดให้ได้มาก สวยงาม และผิดพลาดน้อยที่สุดซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติในระดับน้อยเพราะเกรงว่า ถ้าเด็กจะต้องแข่งขันกันทำงานเพื่อให้ได้ปริมาณมาก และระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาด เด็กอาจจะรู้สึกอึดอัดกังวลและไม่สบายใจ เป็นผลให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย และเกียจคร้านที่จะทำงานในครั้งต่อไปอีกได้ เพราะธรรมชาติของเด็กในวันนี้ยังต้องการ การเล่นสนุกกับเพื่อน ๆ มากกว่าการที่จะต้องใช้ความอดทนและตั้งใจทำงานมาก ๆ ผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติเรื่องดังกล่าว ในระดับน้อยเป็นบางครั้งเท่านั้น

2.2 บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสารความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรม วัฒนธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต

ปรากฏว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากเพียง 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 และ 8 คือเมื่อครูอธิบายถึงคุณธรรมของความซื่อสัตย์ ครูควรสอนให้นักเรียนเป็นผู้ตรงต่อเวลา ถ้าพูดหรือสัญญาอะไร กับใคร ที่ไหนต้องทำให้ได้ตามสัญญาทุกครั้ง และเมื่อมีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เป็นภัยต่อชาติหรือสังคม เช่น กรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์หายไปจากประเทศไทย การขโมยตัดเศียรพระพุทธรูป ครูควรนำมาชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของพลเมืองดีที่มีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าวควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่า การให้ข่าวสารความรู้ ในเรื่องดังกล่าวแก่เด็ก ทำให้เด็กได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจริยธรรม และวัฒนธรรมในเรื่องของความซื่อสัตย์ว่าเป็นอย่างไร มีขอบเขตมากน้อยเพียงใด และเด็ก ๆ ควรปฏิบัติตามอย่างไรเมื่อมีเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น เป็นการปลูกฝังค่านิยมให้เด็กมีความซื่อตรงในเรื่องต่าง ๆ และฝึกให้เด็กรู้จักห่วงแหน ร่วมกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ ผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก ล้วนข้อ 5 และข้อ 6 คือเมื่อมีการประชุมหรืออบรมนักเรียน ครูจะสอนหรือนำเรื่องราวเกี่ยวกับความซื่อตรงต่องานของบุคคลต่าง ๆ จากข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ มาเล่าให้นักเรียนฟัง และ ขณะที่สอน ครูจะสอดแทรกเรื่องความซื่อตรงต่อผู้อื่น โดยเล่านิทานหรือพูดคุยกับนักเรียนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนควรทำ เช่น

การพูดความจริง การยอมรับความผิดเมื่อทำผิด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับน้อย เพราะข่าวสารความรู้ในเรื่องดังกล่าวเด็ก ๆ สามารถรับรู้ได้เองจากสื่อสารมวลชนทั่วไป ซึ่งมีอย่างทั่วถึงแล้ว ส่วนการพูดคุยกับนักเรียนในขณะที่สอนนั้น ผู้ปกครองอาจคิดว่า ครูไม่ควรปฏิบัติมากนักเพราะทำให้เสียเวลาในการเรียนการสอนไป เนื่องจากผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าการพูดคุยสนทนาเรื่องต่าง ๆ ของครูเป็นการใช้เทคนิควิธีนำหลักธรรมมาสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักจริงและรู้แจ้ง เป็นการเชื่อมโยงหลักธรรมให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน (นภวรรณ ภาวะการ 2529:22)

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 26 และข้อ 27 คือถ้าครูจะสอนเรื่องความขยันหมั่นเพียรครูจะอธิบายให้นักเรียนทราบถึงผลดีของความขยันหมั่นเพียร และให้ละความเกียจคร้านเพราะจะทำให้เป็นที่รังเกียจของสังคมและทำงานไม่สำเร็จ และถ้าครูให้นักเรียนทำครูจะสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายแหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่น ๆ ในห้องสมุด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกับคณาจารย์คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527:62) ว่าการชักจูงให้เด็กเชื่อตาม โดยให้เหตุผลแสดงถึงข้อดีข้อเสียเกี่ยวกับค่านิยม เป็นวิธีการปลูกฝัง ค่านิยมที่ดี ส่วนการให้เด็กได้ค้นคว้าหาความรู้จากหลายแหล่งทำให้เด็กไม่เกียจคร้านและมีความรู้แตกฉาน ผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติเรื่องดังกล่าวในระดับมาก

2.3 บทบาทในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 11 คือเมื่อถึงเวลาสอนครูควรเข้าสอนและเลิกตรงเวลา ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุด เพราะการปลูกฝังให้เด็กมีค่านิยมหรือความประพฤติดีอย่างไร ครูควรทำตัวให้ได้ก่อน เป็นการสร้างศรัทธาให้แก่เด็ก เพื่อเด็กจะได้เลียนแบบในสิ่งที่ตั้งงามเหล่านั้นเป็นผู้มีความซื่อตรงต่อเวลา ต่อหน้าที่ ไปโรงเรียน และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ไม่เอาเวลาเรียนหรือเวลาทำงานไปเที่ยวเตร่ หากความสนุกสนาน

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 32 และข้อ 34 คือ ขณะที่ครูมีเวลา เช่น ตอนพักครูควรค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ โดยการอ่านหนังสือหรือตำราต่าง ๆ และถ้าครูเจ็บป่วยหรือมีธุระจำเป็นต้องขาดสอนครูควรหาเวลาชดเชยในช่วงที่ขาดไป ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังให้ครูปฏิบัติในระดับน้อย อาจจะเป็นเพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญ เชื่อถือว่าครูซึ่งเป็นพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะให้การอบรมสั่งสอนแก่บุตรหลานของตนอยู่แล้ว ประกอบกับการที่พระสงฆ์ต้องมีภาระกิจด้านอื่น ๆ มากอยู่แล้ว เมื่อมีเวลาว่างควรได้พักผ่อนหรือทำกิจส่วน

ตัวบ้าง และถ้าหากเจ็บป่วยหรือมีธุระจำเป็นต้องขาดสอนครูก็ไม่จำเป็นต้องหาเวลาสอนชดเชยทุกครั้ง ควรทำเมื่อมีโอกาสทำได้เท่านั้น เนื่องจากครูมีงานอื่นที่ต้องทำนอกเหนือจากงานสอนด้วย ผู้ปกครองจึงคาดหวังเรื่องดังกล่าวในระดับน้อย

2.4 บทบาทในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่า ครูควรปฏิบัติ ตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 14 คือ เมื่อนักเรียนคนใดโดยอมรับผิดที่ทำงานล่าช้า ทำให้เพื่อนคนอื่นในกลุ่มถูกตำหนิจากครูเพราะส่งงานไม่ทัน ครูควรกล่าวชมเชยคนที่รับผิดในระดับน้อยเพราะผู้ปกครองมีความเห็นว่า การกล่าวชมเด็กที่ยอมรับผิดเป็นการให้โอกาสให้กำลังใจเพื่อส่งเสริมให้เด็กประพฤติดี แต่ควรทำเป็นบางครั้ง ไม่ให้มากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเคยตัว สอดคล้องกับที่ สุนน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 5) กล่าวว่า "การสร้างเสริมกำลังใจ เป็นการสนองทางสังคมและทางอารมณ์ของเด็กแต่ควรทำอย่างมีเหตุผลและไม่พร่ำเพรื่อ"

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับน้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 40 คือ ก่อนมอบงานให้นักเรียนทำ ครูจะกล่าวเตือนให้นักเรียนทำด้วยความระมัดระวังและตรวจทานเรียบร้อยถูกต้องก่อนนำส่งครู ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังให้ครูปฏิบัติในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่า เป็นการป้องกันมิให้เด็กทำงานอย่างขอไปทีซะเพราะ ขาดความระมัดระวัง อันจะนำไปสู่ความเลื่อมทางการเรียน และการทำ งานทุกเรื่องผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวในระดับมาก

2.5 บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อมแล้ว ให้กลับตัวได้และประพฤติดี

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ปรากฏว่า ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 20 คือถ้าครูพบว่านักเรียนเล่นและทำสิ่งของเสียหาย หรือกล่าวคำที่แสดงถึงความไม่เคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ครูจะตักเตือนหรือลงโทษ พร้อมชี้แนะแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุดเพราะถ้าครูปล่อยปละละเลยให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งแสดงถึงความไม่ซื่อตรงต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เด็กย่อมไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จะมีความรู้สึกว่าคุณครูรังเกียจ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม มีโอกาสน้อยเหลือเกินที่จะสำนึกถึงความถูกต้องที่ตั้งงามครูจึงต้องมีความเมตตาให้กับเขา และพยายามแก้ไขสาเหตุที่ทำให้เขาประพฤติชั่วไปเช่นนั้น (นภวรรณ มาะการ 2529 : 24) ผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมากกว่าข้ออื่น

เรื่องความขยันหมั่นเพียร ปรากฏว่าผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรปฏิบัติตามบทบาทด้านนี้ในระดับมากทุกข้อ โดยเฉพาะข้อ 41 คือ ถ้านักเรียนคนใดไม่ตั้งใจทำงาน

เล่นแบลิ่ง เพื่อนคนอื่น ๆ หรือนำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน ขณะที่ครูให้ทำงาน ครูจะกล่าวตักเตือนหรือลงโทษ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังให้ครูปฏิบัติมากที่สุด เพราะการกล่าวตักเตือนหรือการลงโทษของครู เป็นการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ดีของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกตัวและสามารถกลับตัวให้ประพฤติดีชยันหมั่นเพียรในการเรียนได้ โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นพระสงฆ์ย่อมมีความเมตตาแก่ศิษย์มาก สามารถนำหลักธรรมต่างๆมากล่าวตักเตือน โน้มน้าวจิตใจเพื่อแก้ไขพฤติกรรมเด็กได้ดีผู้ปกครองจึงคาดหวังให้ครูปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมากกว่าข้ออื่นๆ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการปฏิบัติจริงและระดับความคาดหวังที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆของครู ตามการรับรู้ของผู้เรียน และตามความคาดหวังของผู้ปกครองในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ในระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาตย์

ผลจากการวิจัยปรากฏว่า บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังว่าครูควรจะทำปฏิบัติ ในการปลูกฝังค่านิยมหรือความซื่อสัตย์สุจริตและความชยันหมั่นเพียร ให้แก่ผู้เรียนระดับชั้นต้น ในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาตย์มีความแตกต่างกันทั้งหมด เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมทั้ง 5 ด้าน และโดยจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมดทุกด้านซึ่งความแตกต่างระหว่างบทบาทจริงของครู และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังนี้เป็นไปตามที่ ไพบูลย์ ช่างเรียง (2515:30) ได้กล่าวไว้ว่า "บทบาทจริงที่บุคคลแสดงนั้น ไม่นานอนเสมอไปว่าจะเหมือนกับบทบาทที่ควรจะเป็นไปตามบทสถานของสังคม" เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของบทบาทครูตามที่คุณปกครองคาดหวังพบว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงทั้งหมดและทุกด้าน โดยเฉพาะบทบาทด้านที่ 3 ในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุดในการปลูกฝังค่านิยมทั้ง 2 เรื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองเชื่อว่า การที่เด็กจะประพฤติดีเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความชยันหมั่นเพียรหรือไม่ ย่อมเป็นเพราะการได้เรียนรู้ และเลียนแบบที่ดีจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ดร.วีระ บำรุงรักษ์ (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 34) ได้กล่าวไว้ว่า "การสอนจริยธรรมให้ได้ผลอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้เห็นตัวอย่างเพื่อให้เด็กเกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติตาม" ครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาตย์ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นพระสงฆ์และเป็นผู้ได้รับการยอมรับนับถือศรัทธา กราบไหว้จากบุคคลทั่วไป จึงเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครองในการให้เด็กได้เลียนแบบอย่างที่ดี ในการปลูกฝังค่านิยมทั้ง 2 เรื่องดังกล่าวมาก บทบาทของครูตามที่คุณปกครองคาดหวัง ในด้านนี้จึงสูงกว่าบทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อก็พบว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับ .01 เป็นส่วนใหญ่ เช่นกันซึ่งปรากฏผลดังนี้

เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริง และบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกข้อ โดย

เฉพาะข้อ 8 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันที่สุด คือ เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่เป็นภัยต่อชาติหรือสังคม เช่น กรณีทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์หายไปจากประเทศไทย การโฆษณาตัดเศียรพระพุทธรูป ครูควรจะนำมาชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงหน้าที่ของพลเมืองดีที่พึงมีต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยให้ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติของชาติ เมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าวควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทราบ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้แสดงถึงความไม่เชื่อตรงต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ พระสงฆ์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูจึงเป็นบุคคลที่ผู้ปกครองมีความคาดหวังว่า เป็นผู้หนึ่งที่สามารถให้การสั่งสอนอบรม เพื่อปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวได้มาก แต่ด้วยสภาพปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น เรื่องระยะเวลาและบุคคลากรที่ตั้งกล่าวมา ทำให้ครูปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าวได้น้อยมาก ค่าความแตกต่างในการเปรียบเทียบบทบาทของครูในเรื่องนี้จึงสูงกว่าข้ออื่นๆ

ยกเว้นข้อ 15 ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 คือเมื่อนักเรียนคนใดทำงานที่ล้ายังไม่เสร็จแต่กลับไปเล่นกับเพื่อนๆ ครูจะขำเตือนเพื่อให้เด็กเรียนล่วงหน้าได้ทันตามเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขำเตือนเป็นเพียงการป้องกันเพื่อให้เด็กล่วงหน้าได้ทันตามกำหนดเวลาเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วแม้เด็กจะเล่นกับเพื่อน แต่ก็อาจล่วงหน้าได้ทันตามกำหนดเวลาได้ และครูเองก็ปฏิบัติจริงในเรื่องดังกล่าวบ่อยครั้งอยู่แล้ว ค่าความแตกต่างในการเปรียบเทียบบทบาทของครูในเรื่องนี้จึงต่ำกว่าข้ออื่นๆ

เรื่องความขยันหมั่นเพียร พบว่า บทบาทที่ครูได้ปฏิบัติจริงและบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกข้อ เช่นกัน โดยเฉพาะข้อ 27 ซึ่งมีค่าความแตกต่างกันสูงที่สุด คือ ถ้าครูให้นักเรียนทำ ครูจะสอนให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆแหล่ง เช่น หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารหรือหนังสืออื่นๆในห้องสมุด ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงมากกว่าข้ออื่นๆ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองเห็นว่าเด็กได้ค้นคว้าหาความรู้จากหลายๆแหล่งทำให้เด็กมีความรู้กว้างขวาง และยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความขยันหมั่นเพียรในการเฝ้าหาความรู้ ผู้ปกครองจึงมีความคาดหวังให้ครูปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมาก แต่ครูปฏิบัติจริงได้น้อย เป็นบางครั้งเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลที่ว่า โรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดทำห้องสมุด เพื่อให้เด็กได้ค้นคว้า และเด็กในระดับนั้นจะศึกษาหาความรู้โดยมีครูแนะนำ สั่งสอนได้ดีกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค่าความแตกต่างในการเปรียบเทียบบทบาทของครูในเรื่องนี้จึงสูงกว่าข้ออื่นๆ

ยกเว้นข้อ 21, 30 และ 36 ซึ่งมีความแตกต่างที่ระดับ .05 คือ ก่อนกลับบ้านครูจะตรวจดูว่า นักเรียนจัดโต๊ะ เก้าอี้เข้าที่ปิดประตูหน้าต่างเรียบร้อยหรือไม่ ถ้าครูสนทนากับนักเรียนครูจะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่นักเรียนควรทำ เช่น ตั้งใจเรียนขณะที่ครูสอนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ถูกต้อง ระมัดระวังให้ผิดพลาดน้อยที่สุด และ

ถ้าเด็กเรียนคนเดียวไม่สนใจเรียนขณะที่ครูสอน ครูจะเรียกให้ตอบคำถามบ่อยๆ ซึ่งผู้ปกครองคาดหวังสูงกว่าที่ครูได้ปฏิบัติจริงไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าบทบาทของครูในเรื่องดังกล่าว ครูในโรงเรียนในภาคปกติซึ่งเด็กเรียนอยู่ได้ปฏิบัติอยู่แล้วโดยใกล้ชิด เพราะมีเวลาอยู่กับเด็กมากกว่าจึงคาดหวังให้ครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยปฏิบัติไม่มากนัก และในการปฏิบัติจริงครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยก็มีโอกาสปฏิบัติได้ไม่มากนัก ค่าความแตกต่างในการเปรียบเทียบบทบาทของครูในเรื่องดังกล่าวจึงต่ำกว่าข้ออื่นๆ

4. บทบาทที่ครูไม่ได้ปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเหตุการณ์นั้นๆเกิดขึ้น

ผลจากการคำนวณหาค่าร้อยละ พบว่า ข้อที่มีผู้เรียนตอบว่า ไม่เคยมีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น มีอยู่ทั้งในค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความซนหมั่นเพียร เช่น เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ข้อ 1 ที่ว่า "เมื่อครูใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือสิ่งของไปมอบให้ใคร ครูได้ติดตามซักถามเพื่อให้แน่ใจว่าของถึงมือผู้รับหรือไม่" คิดเป็นร้อยละ 49.1 ในกรณีที่ครูไม่เคยใช้ให้นักเรียนนำเงินหรือของไปมอบให้ใครเลย ทำให้ครูขาดการปฏิบัติในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็ก ในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อฝึกให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ และฝึกการปรับตัวซึ่งครูสามารถใช้เหตุการณ์ดังกล่าว เพื่อฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตได้ ข้อ 2 ที่ว่า "เมื่อนักเรียนทำเงินหรือของมีค่าหาย ซักถามแล้วไม่มีใครรับผิด ครูได้ชี้แจงถึงโทษของการกล่าวเท็จ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สารภาพก่อนมีการตรวจค้นทุกครั้งหรือไม่" มีผู้เรียนตอบว่าไม่เคยเกิดเหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 36.8 คือเมื่อมีคนทำเงินหรือของมีค่าหายซักถามแล้วไม่มีใครรับผิด ในกรณีเช่นนี้นับว่าเป็นผลดี แสดงว่าเด็กมีความซื่อตรงต่อผู้อื่น ทำผิดแล้วยอมรับผิด ย่อมทำให้การปลูกฝังค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตของครูในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อฝึกให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัวได้ผลดียิ่งขึ้น ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้อง

1.1 พระภิกษุ ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ควรมีความตั้งใจเอาใจใส่ และเห็นความสำคัญต่อบทบาทของตนในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก ควรมีความกระตือรือร้น พัฒนาและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนอยู่เสมอ โดยการใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบประกอบกับการใช้สื่อ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจมาเรียนอย่างสม่ำเสมอและไม่ควรละเลยต่อบทบาทหน้าที่ที่พึงกระทำของตน เมื่อมีโอกาสหรือมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นครูควรใช้เวลา และให้ความสนใจในการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัยเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เด็กอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้การเรียนการสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ และเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

1.2 เจ้าหน้าที่จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยตรงควรให้ความสนใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างจริงจัง ควรมีการจัดอบรมเพื่อเสริมความรู้ให้แก่พระภิกษุเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเพื่อใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนให้แก่ครูพิเศษอื่น ๆ บ้าง นอกจากนี้ยังควรมีการนิเทศติดตามผล การเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ และควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ และพัฒนาการของเด็กเมื่อแรกเข้าและเมื่อจบการศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แล้ว ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวน่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากแก่การศึกษาในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.3 ผู้ปกครอง ควรให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือทั้งกับครูในโรงเรียน ภาคปกติและครูในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในการสั่งสอน อบรมบ่มนิสัยเพื่อปลูกฝังค่านิยม อันพึงประสงค์ให้แก่เด็กอย่างจริงจัง เพื่อหล่อหลอมให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต โดยไม่ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของครูเพียงฝ่ายเดียว เพราะการปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวเป็นเรื่อง ที่ต้องกระทำอย่างจริงจังด้วยระยะเวลาอันยาวนานและต่อเนื่องจึงจะได้ผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงของครูตามการรับรู้ของตนเอง ในการปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์เรื่องอื่นๆ ให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อีกโดยศึกษาตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่บวชเป็นพระสงฆ์ และจำนวนปีที่ เคยสอนของครูว่ามีผลต่อการปลูกฝังค่านิยมเพียงใด

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านต่างๆ เกี่ยวกับเพศ ภูมิหลังของผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทด้านต่างๆของครูในการ ปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์แก่บุตรหลานของตน